

**ILO-asiakirja
3/2025**

ILOn 112. Kansainvälinen työkonferenssi 3.–14.6.2024

Suomen valtuuskunnan raportti

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

KANSAINVÄLISEN TYÖJÄRJESTÖN (ILO) 112. TYÖKONFERENSSI GENEVESSÄ 3.–14.6.2024

SISÄLLYS

I Yhteenveto konferenssin työstä ja tuloksista	2
II Tiivistelmät komiteatyöstä	5
1. Yleissopimusten ja suositusten soveltamista käsittelevä komitea	5
2. Biologisten vaarojen torjunta (standardikomitea, ensimmäinen käsittely)	8
3. Toistuva keskustelu työelämän periaatteiden ja -oikeuksien strategisista tavoitteista	11
4. Ihmisarvoinen työ ja hoivatalous (yleiskeskustelu)	15
5. ILO:n työkonferenssin Global Coalition for Social Justicen avaustilaisuus 13.6.2024 (Inaugural Forum)	18
LIITTEET	
Liite 1: Ministerin puhe	24
Liite 2 Pääjohtajan raportti	26

I YHTEENVETO KONFERENSSIN TYÖSTÄ JA TULOKSISTA

Yleistä

Kansainvälisen työjärjestö ILO:n 112. työkonferenssi pidettiin Genevessä 3.-14.6.2024. Konferenssiin oli akkreditoitu¹ 3 465 henkilöä, joista 2 465 oli rekisteröity. Nämä edustivat hallituksia, työnantajia ja työntekijöitä 174 jäsenvaltiosta, joita on yhteensä 187.

Työkonferenssin puheenjohtajaksi valittiin Moldovan tasavallan hallituksen edustaja ja varapuheenjohtajaksi Namibian Ms Imene-Chanduru (hallitusryhmän edustaja), Saksan Ms Hornung-Draus (työnantajaedustaja) ja Hollannin Ms Passchier (työntekijäedustaja), linkki [käsittelypöytäkirja](#). Työkonferenssin yhteydessä pidettiin Global Coalition for Social Justicen avaustilaisuus 13.6.2024 (Inaugural Forum)

[Akkredointikomitea](#) esitti huolen liittyen niiden 13 jäsenvaltion tilanteeseen, jotka eivät olleet mukana työkonferenssissa ja neljän jäsenvaltion laiminlyöntiin nimetä kolmikan-tainen valtuuskunta, koska hallitus riistää maan työnantajilta tai työntekijöiltä heidän oikeutensa olla edustettuina ILO:n ylimmässä päätöksentekokoelimesta ja osallistua aktiivisesti työhön. Naisten osallistuminen työkonferenssiin on lisääntynyt tasaisen hitaasti ja osallistumisaste oli 37,8 prosenttia. Vuonna 2024 saavutettiin ensimmäisen kerran vuonna 1990 asetettu 30 prosentin tavoite naisten osallistumisesta kaikissa kolmessa ryhmässä.

Kokouksen asialista

Pysyvät aiheet

ILO:n pääjohtajan raportti (liite 2) käsitteli yhteiskuntasopimusta ”The new social contract” ja lisäksi oli esillä ILO:n hallintoneuvoston puheenjohtajan raportti.

ILO:n työkonferenssin tai hallintoneuvoston agendalle asettamat teemat

I Applikaatiokomitea

II Biologisten vaarojen torjunta (standardikomitea, ensimmäinen käsittely)

III Toistuva keskustelu työelämän periaatteiden ja -oikeuksien strategisista tavoitteista

IV Ihmisarvoinen työ ja hoivatalous (yleiskeskustelu)

Hallintoneuvoston valinta vuosille 2024-2027

Asialistalla oli vanhentuneiden yleissopimusten (nrot 45, 62, 63 ja 85) kumoaminen. Tarkoituksena on varmistaa, että ILO:n kansainväliset työstandardit ovat selkeitä, vakaita ja ajantasaisia.

Suomen valtuuskunta

Valtioneuvosto asetti 25.4.2024 valtuuskunnan Genevessä pidettävään Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työkonferenssiin 3.-14.6.2024 (hallituksen edustajat,

¹ [Credentials for ILO 112 th Labour Conference](#)

työnantaja- ja työntekijävaltuutetut sekä heidän varajäsenensä). Päätöstä täydennettiin 8.5.2024 TEM:n päätöksellä neuvonantajista.

Suomen valtuuskunnassa olivat hallituksen edustajina neuvotteleva virkamies Päivi Kantanen (TEM) sekä pysyvä edustaja, suurlähettiläs Heidi Schroderus-Fox (Suomen pysyvä edustusto, Geneve), hallituksen edustajien varajäsenenä neuvotteleva virkamies Antti Närhinen (TEM) sekä ministerineuvos Anna Vitie (Suomen pysyvä edustusto, Geneve) sekä neuvonantajina erityisasiantuntija Riku Rajamäki (STM), erityisasiantuntija Katariina Jämsén (TEM) ja harjoittelija Eveliina Tuomaala (Suomen pysyvä edustusto, Geneve)

Työnantajavaltuutettu oli asiantuntija Katja Miettinen (Elinkeinoelämän keskusliitto EK) ja työnantajavaravaltuutetut johtava turvallisuusasiantuntija Mirva Ojala (3.–8.6.2024, Kemianteollisuus ry) ja asiantuntija Anne Salomaa (9.–14.6.2024, Elinkeinoelämän keskusliitto EK) sekä neuvonantajina asiantuntija Emilia Uotila (9.–14.6.2024, Palvelualojen työnantajat, PALTA ry), asiantuntija Elisa Lindholm (3.–7.6.2024, Palvelualojen työnantajat, PALTA ry) ja asiantuntija Albert Mäkelä (Suomen Yrittäjät SY).

Työntekijävaltuutettu oli lakimies Paula Ilveskivi (SAK) varavaltuutettuna juristi Ville Kirvesniemi (STTK) sekä neuvonantajina johtava asiantuntija Miia Kannisto (Akava) ja lakimies Samuli Hiilesniemi (SAK).

Lisäksi työkonferenssiin osallistui ensimmäistä kertaa tarkkailijana nuorisodelegaatti, Milla Ristikangas Nuorisoala ry:stä.

Suomesta konferenssiin ja sen komiteoiden työhön osallistui kolmikantainen valtuuskunta. Suomen hallitus osallistui myös ILO:n budjettia ja ohjelmaa koskevan komitean kokouksiin.

Työministeri Arto Satonen vieraili Genevessä 5.-7.6.2024 ja osallistui konferenssiin. Hän käytti 7.6.2024 puheenvuoron (liite 1) pääjohtajan raportista konferenssin täysistunnossa ja tapasi pääjohtaja Gilbert F. Hounghon. Pääjohtajan raportin teemana oli ”The new social contract”.

Työkonferenssin päätökset

Vanhentuneiden yleissopimusten kumoamiset käsiteltiin työkonferenssin **yleisten asioiden komiteassa**, linkki [käsittelypöytäkirja](#). Työkonferenssi hyväksyi 6.6.2024 äänestyksessä vanhentuneiksi arvioitujen yleissopimusten (nrot 45, 62, 63 ja 85)² kumoamisen. Kumoaminen perustuu kolmikantaisen työryhmän (the Standards Review Mechanism Tripartite Working Group, SRM) työhön ja sen suositukseen, minkä ILO:n hallintoneuvosto esitti työkonferenssin agendalle. Tarkoituksena on varmistaa, että ILO:n kansainväliset työstandardit ovat selkeitä, vakaita ja ajantasaisia. Kumoamiseen liittyi ILO:n kysely/lausuntopyyntö jäsenmaille ja työmarkkinaosapuolille. Kumoamisia kannatettiin lähes yksimielisesti.

² Nro 45: Naisten pitäminen maanpinnanalaisissa töissä kaikenlaatuisissa kaivoksissa (1935),
Nro 62: Turvallisuusmääräykset rakennusteollisuudessa (1937),
Nro 63: Työpalkka- ja työaikatilasto tärkeimmissä kaivos- ja tehdasteollisuuksissa, rakennusteollisuus mukaan luettuna, sekä maataloudessa (1938) ja
Nro 85: Ammattientarkastus emämaahan kuulumattomilla alueilla (1947)

Finanssikomiteassa päätettiin ILO:n budjetista ja ohjelmasta vuosille 2026-2027 hallintoneuvoston valmistelun pohjalta. Komitea esitti työkonferenssin hyväksyttäväksi 31.12.2023 päättyneen tilikauden tuloksen ja sen tarkastuksen. Komitean valmistelun pohjalta työkonferenssi päätti muun muassa jäsenvaltioiden jäsenmaksut, joiden jakautuminen perustuu soveltuvin osin YK:n jäsenmaksujen jakautumiseen. Suomen vuoden 2025 jäsenmaksuksi vahvistettiin 1 669 289 Sveitsin frangia (Suomen osuus 0.417 %).

Sopimusten soveltamista käsittelevä applikaatiokomitea (CAS) on konferenssin pysyvä komitea, joka valvoo ILO:n sopimusten noudattamista.

Kolmikantainen komitea keskustelee riippumattoman asiantuntijakomitean havaintojen pohjalta lähinnä törkeimmistä työelämän standardien loukkauksista. Käsiteltävät tapaukset kohdistuvat usein pakkotyön tai lapsityön käyttöön, työ syrjintään tai yhdistymisvapauden ja kollektiivisen neuvottelu-oikeuden rikkomuksiin. Komitea käsiteli 24 työmarkkinaosapuolten valitsemaa maatapausta. Näistä vakavimmat tapaukset koskivat Kambodžaa (sopimus nro 87, ammatillinen järjestäytymisvapaus), Paraguayta (sopimus nro 81, ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa), Turkkiä (sopimus nro 98, järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus) ja Ugandaa (sopimus nro 138, työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä).

Applikaatiokomiteassa järjestettiin 5.6.2024 erityisistunto, jossa käsiteltiin yleissopimuksen nro 87 soveltamista Valko-Venäjällä.

Komitea käy keskustelun vuosittain asiantuntijakomitean laatimasta yleisraportista. Vuoden 2024 yleisraportti (the General Survey) "Labour administration in a changing world of work" käsittelee työasiainhallinnon roolia, tehtäviä ja organisaatiota koskevan yleissopimuksen nro 150 soveltamista. Raportissa käsitellään myös työasiainhallintoa koskevaa suositusta nro 158.

Hallintoneuvoston valinta

Työkonferenssissa [valittiin ILO:n hallintoneuvosto](#) vuosille 2024–2027. Tanska valittiin hallintoneuvoston jäseneksi.

II TIIVISTELMÄT KOMITEATYÖSTÄ

1. YLEISSOPIMUSTEN JA SUOSITUSTEN SOVELTAMISTA KÄSITTELEVÄ KOMITEA (CAS-komitea, applikaatiokomitea)

Katariina Jämsén, TEM

Komitean puheenjohtaja	Łukasz Różycki, Puola (hallituksen edustaja)
Raportööri	Abdelkrim Siyoucef, Algeria (hallituksen edustaja)
Varapuheenjohtajat	Kaizer Moyane, Etelä-Afrikka (työnantajaedustaja) Marc Leemans, Belgia (työntekijäedustaja)
Suomen edustajat	Katariina Jämsén, varalla Päivi Kantanen, TEM Eveliina Tuomaala, Suomen pysyvä edustusto, Geneve Albert Mäkelä, SY Samuli Hiilesniemi, SAK

1. Yleisraportti

Vuoden **yleisraportissa (the General Survey)** ”[Labour administration in a changing world of work](#)” asiantuntijakomitea käsittelee työasiainhallinnon roolia, tehtäviä ja organisaatiota koskevan yleissopimuksen nro 150 soveltamista. Raportissa käsitellään myös työasiainhallintoa koskevaa suositusta nro 158. Edellinen yleisraportti sopimuksesta on vuodelta 1977. Sopimuksen on ratifioinut 78 maata. Sopimuksessa ei määritellä kansallista työpolitiikkaa, mutta sopimusneuvotteluissa katsottiin, että työpolitiikalle tulisi antaa mahdollisimman laaja merkitys, mikä mahdollistaisi sen, että käsite kehittyä kansallisella tasolla tapahtuvien sosioekonomisten muutosten myötä. Raportin lopussa tarkastellaan toimintaympäristöä, joka voisi edistää instrumenttien tavoitteiden saavuttamista. Lopussa analysoidaan YK:n kestävän kehityksen tehokkaan hallinnon periaatteiden käytännön toteuttamista, ratifioinnin esteitä ja haasteita sekä toimenpiteitä sopimuksen soveltamisen parantamiseksi mm. teknisellä yhteistyöllä.

Tehokas ja tulokellinen työasiainhallinto on komitean mukaan avainasemassa työelämän eriarvoisuuteen puuttumisessa ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden saavuttamisessa ihmisarvoisella työllä. Raportti pohjautuu jäsenvaltioille tehtyyn kyselyyn, jossa keskityttiin etenkin työvoimapalveluiden ja työsuojeluviranomaisten rooliin koronapandemiaan vastaamisessa. Edellinen kysely työasiainhallinnosta on tehty vuonna 1997.

Suomen osalta raportissa tuodaan esiin TE2024-hanke eli työvoimapalveluiden siirto kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 lähtien (s. 38), työvoimapalveluiden asiakastietojärjestelmien kehittämistarpeet (s. 90) ja TE-toimistoille kohdennettu lisärahoitus koronapandemiaan vastaamiseksi (s. 108).

Komitea korostaa työasiainhallinnon ja työmarkkinaosapuolten keskeistä merkitystä kriisiin vastaamisessa. Koronapandemiasta saadut opit on tärkeää tunnistaa ja kehittää niiden pohjalta keinoja tulevaisuuden kriiseihin vastaamiseksi.

2) Työstandardien soveltamista koskeva raportti, Application of international labour standards 2024

ILO:n asiantuntijakomitea on luokitellut **4 sopimusrikkomusta vakaviksi tapauksiksi** (ns. double footnoted cases):

Kambodža (sopimus nro 87, ammatillinen järjestäytymisvapaus), Paraguay (sopimus nro 81, ammattientarkastus teollisuudessa ja kaupassa), Turkki (sopimus nro 98, järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus) ja Uganda (sopimus nro 138, työhön pääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä).

Kambodžan tapauksessa on kyse pitkäaikaisista ja vakavista esteistä ammatillisen yhdistymisvapauden käyttämiselle. Ammattiliittojen edustajiin on kohdistettu väkivaltaa ja henkirikoksia. Rauhanomaisiin mielenosoituksiin osallistuneita ammattiliiton edustajia on vangittu. (s. 169)

Paraguayn tapaus liittyy työsuojelutarkastusten toteutumisen vakaviin esteisiin. Komitea kiinnittää huomiota työsuojelutarkastajien vähäiseen määrään ja työehtoihin sekä sääntelyyn, joka on käytännössä estänyt työsuojelutarkastusten asianmukaisen toteutumisen. (s. 781)

Turkkia koskevassa tapauksessa on kyse yhdistymisvapauden ja kollektiivisen neuvottelu-oikeuden käytön rajoituksista julkisella sektorilla sekä julkisen sektorin henkilöstön laajamittaisista irtisanomisista, joiden epäillään liittyvän ammatillisen yhdistymisvapauden käyttöön. (s. 339)

Ugandassa lapsityövoiman käyttö on lisääntynyt merkittävästi. Ennen koronapandemiaa lapsityöläisiä oli 14 prosenttia ja tuoreimpien arvioiden mukaan jopa 39,5 prosenttia kaikista Ugandan lapsista. Yleisintä lapsityövoiman käyttö on 5–11-vuotiaiden lasten ikäryhmässä. 12–17-vuotiaat lapset tekevät etenkin maatalouden alalla pitkiä työpäiviä vaarallisissa tehtävissä ja työolosuhteissa. (s. 581)

Nk. pitkä lista

Työmarkkinaosapuolet ovat toimittaneet 40 maatapauksen nk. ”pitkän listan”, joista ne valitsivat ennen konferenssin alkua noin 20 tapausta komitean keskusteltavaksi.

Alustava tapausluettelo [Preliminary list of cases as submitted by the social partners \(CAN 2024\)](#)

Suomea koskevat havainnot

Suomi ei ole nk. pitkällä listalla, mutta asiantuntijakomitea on esittänyt myös Suomea koskevia havaintoja, joihin vastataan aikanaan ILOlle raportoidessa. Huomiot koskevat ammatilliseen yhdistymisvapauteen ja kollektiiviseen neuvottelu-oikeuteen liittyviä sopimuksia nro 11, nro 87, nro 98, nro 136, nro 14, nro 142 ja nro 158.

Valko-Venäjän erityisistunto

Applikaatiokomiteassa järjestettiin 5.6.2024 erityisistunto, jossa käsiteltiin yleissopimuksen nro 87 soveltamista Valko-Venäjällä. Erityisistunnossa Suomi oli mukana EU-puheenvuorossa sekä Nordic-Baltic-maiden (NB8) ja Puolan koordinoimassa yhteisessä puheenvuorossa.

Valko-Venäjää koskevat komitean päätelmät hyväksyttiin äänestyksellä 13.6.2024 (painotetuin äänin 1 272 puolesta, 52 ei, 64 pidättäytyi). Tämä oli ensimmäinen kerta CAS:in historiassa, kun päätelmistä jouduttiin äänestämään. Suomi, EU-jäsenvaltiot ja muut like-minded -maat äänestivät päätelmien hyväksymisen puolesta. Äänestystä pyysi Valko-Venäjä, sitä tukivat Venäjä, Syyria, Kiina, Nicaragua, Eritrea, Bolivia ja Saudi-Arabia. Konsensusta toivoivat puheenjohtajan lisäksi UK, USA, EU ja Australia. Äänestyksen jälkeen myös työnantajat ja työntekijät pahoittelivat äänestykseen päättymistä. Kazakstan kannusti lopussa puheenvuorossaan Valko-Venäjää tekemään yhteistyötä ILO:n kanssa.

Päätelmissään komitea kehottaa Valko-Venäjää vapauttamaan välittömästi vangituina olevat ammattiyhdistysaktiivit ja päättämään heihin kohdistuvat rikosprosessit. Huomiota kiinnitettiin siihen, että valtiojohtoinen uhkailu ja väkivalta eivät salli ammatillisen yhdistymisoikeuden vapaata harjoittamista. Myönteistä kehitystä sopimusten täytäntöönpanemiseksi ei ole nähtävissä.

Lisäksi komitea kehottaa Valko-Venäjän hallitusta mm. hyväksymään humanitaaristen ja kolmikantaisten valtuuskuntien vierailut vangittujen ay-aktiivien luona. Valtuuskunnat valvovat vangittujen terveydentilaa ja sopimusvelvoitteiden täytäntöönpanoa. Pääjohtajan odotetaan toteuttavan valvontaa yhteistyössä YK:n ihmisoikeustoimielinten kanssa. Lisäksi komitea odottaa ILO:n keräävän tietoja jäsenvaltioilta mm. toimenpiteistä, joilla avustetaan maanpaossa olevia Valko-Venäjän kansalaisia matkustusasiakirjojen saamisessa.

Valko-Venäjää (s. 64) koskevat [päätelmät](#).

2. BIOLOGISTEN VAAROJEN TORJUNTA, STANDARDIKOMITEA, ensimmäinen käsittely

Riku Rajamäki STM

Komitean puheenjohtaja	Luis Claudino de Oliveira, Portugali (hallituksen edustaja)
Raportööri	Petrina Nghidengwa, Namibia (hallituksen edustaja)
Varapuheenjohtajat	Isabel Maya Rubio, Espanja (työnantajaedustaja) James Ritchie, Uusi-Seelanti (työntekijäedustaja)
Suomen edustajat	Riku Rajamäki, STM Mirva Ojala, Kemianteollisuus ry ja Anne Salomaa, EK Miia Kannisto, Akava

ILO:n esittämät johtopäätökset sopimus- ja suositusnäkökulmasta sekä niitä koskeva raportti ks. [Protection against biological hazards in the working environment](#)

Suomi (hallitus) toimi komiteassa osana EU-ryhmää, jossa EU-puheenjohtajamaa Belgialla oli keskeinen rooli.

Tarkoitus ja tausta

Työntekijöiden suojele biologisia vaaratekijöitä kohtaan nousi esiin ILO:n hallintoneuvoston käsittelyssä maaliskuussa 2021 samalla, kun vuosien 2024 ja 2025 työkonferenssien istuntoja suunniteltiin. ILO on laatinut vuoden 2022 loppupuolella asiaa koskien alustavan raportin, jossa on maakohtaista tarkastelua sen hetkisen biologisia vaaratekijöitä koskevan lainsäädännön ja käytäntöjen osalta. Samassa yhteydessä jäsenmaille on lähetetty myös kysely aiheesta. Yhteensä 87 maata vastasi kyselyyn. Siihen on saatu vastauksia myös kansainvälisiltä työmarkkinaosapuolilta ja muilta sidosryhmiltä (esimerkiksi kansainvälisiltä tutkimusinstituuteilta). ILO:n nyt esittämä raportti on laadittu kyselyn vastausten perusteella.

Enemmistö kyselyyn vastanneista kannattaa sopimusta ja sitä täydentävää suositusta biologisten vaaratekijöiden työturvallisuusnäkökulmasta. He näkevät, kuinka olemassa olevat standardit, etenkin sopimus nro 155 vuodelta 1981, sääntelevät jo riittäväällä sopivuudella kaikkia vaaroja (myös biologisia) ja he kokevat, että uudet nyt luotavat standardit riskeeraavat jo olemassa olevan sääntelyn ”monistumisen” muualle. Kyselyn kommentoinnissa on muutenkin noussut myös esille huoli potentiaalisesta säännösten monistumisesta sekä niiden päällekkäin menemisestä julkisen terveydenhuollon toimijoiden ja WHO:n toimivaltaan kuuluvien asioiden puolelle - yleistä terveyttä, kriisivalmiutta ja ilmenevien infektioautien ennakointia koskevat asiathan kuuluvat WHO:n toimivaltaan. Monissa kommentteissa on myös viitattu käynnissä olevaan WHO-vetoiseen prosessiin, jonka puitteissa kehitetään kansainvälistä instrumenttia koskien pandemiaan varautumista. Nyt käsiteltävä raportti johtopäätös- ja suositusesityksineen käsittelee näitä huolia sekä korostaa tarvetta yhteistyölle sekä tietojenvaihtamiselle WHO:n ja ILO:n välillä.

EU:n kannanmuodostus komiteatyötä tarkemmin ohjaaviin kysymyksiin on kesken.

Raportin sisältöä

ILO:n tuottamassa raportissa on nyt esityksiä johtopäätöksiksi, jotka johtaisivat uuden sopimuksen laatimiseen. Näitä on tällä hetkellä raportissa yhteensä 32. ILO ehdottaa raportissaan, että ILO:n työkonferenssin tulisi hyväksyä standardeja koskien biologisia vaaratekijöitä työturvallisuuskäsitteestä niin, että niistä laadittaisiin uusi sopimus, joita täydennettäisiin suosituksella. Sopimukseen johtavassa esipuheosuudessa korostetaan laajaa näkökulmaa asiaan ja sen osalta on myös viittauksia, jotka vaikuttavat menevän aika pitkälle julkisen terveydenhuollon puolelle ahtaamman, ”perinteisen työsuojelunäkökulman” sijasta. Sopimukseen liittyvissä johtopäätöksissä on myös käsitelty sitä, mitä biologisilla vaaratekijöillä tarkoitetaan ja missä laajuudessa.

Johtopäätöksissä on käsitelty myös kansallista toimintapolitiikkaa asian suhteen. Niissäkin on viittauksia asioihin, jotka menevät monelta osin samalla julkisen terveydenhuollon sektorille. Lisäksi niissä esitetään, että kansallisesti tulisi kolmikantaisesti sopia siitä, miten tietoja vaihdetaan eri viranomaisten välillä ja sopia koordinoitujen toimien eri viranomaisten, tieteellisten instituuttien ja kansainvälisten järjestöjen kanssa. Johtopäätöksissä on myös oma osionsa koskien sitä, miten biologisia vaaratekijöitä tulisi ehkäistä ja miten työntekijöitä tulisi niiltä suojella. Niiden osalta biologisia vaaratekijöitä lähestytään laajasta katsantokannasta sillä tavalla, että mahdollisia päällekkäisyyksiä WHO:n tekeillä olevan pandemiaan varautumista koskevan sopimuksen kanssa voisi tulla. Sopimukseen liittyvissä johtopäätöksissä on oma kohtansa koskien työntekijöiden työterveyttä ja työterveyshuoltopalveluja – sen osalta on hyvä pitää mielessä, kuinka ILO-kontekstissa ei viitata ainoastaan työsuhteisiin työntekijöihin.

Ammattitautien ja työtapaturmien osalta sopimukseen liittyvissä johtopäätöksissä on myös omat osionsa koskien niitä koskevaa tiedonkeruuta, tallentamista ja ilmoittamista. ILO esittää, että vuosittain tulisi julkaista tietoa jäsenvaltioittain siitä, mitä toimienpiteitä on tehty kansallisessa työsuojeluvalvonnassa koskien työturvallisuuteen liittyviä biologisia vaaratekijöitä. Johtopäätöksissä on samoin omat kohtansa biologisten vammojen korvaamisesta sekä lainsäädännön ja säännösten valvonnasta.

Johtopäätösten kohdalla on useita sopimukseen johtavia esityksiä koskien työnantajien oikeuksia ja velvollisuuksia biologisiin vaaratekijöihin liittyen. Tässäkin osiossa on esitetty velvollisuuksia työnantajille, jotka menevät myös julkisen terveydenhuollon asioiden puolelle – esimerkiksi tartuntatauteihin liittyen.

Työntekijöiden oikeuksista ja velvollisuuksista on myös oma osionsa johtopäätöksissä. Niissä korostuu tarve kytkeä työntekijät ja heidän edustajansa biologisiin vaaratekijöihin liittyviin tutkimuksiin ja muihin selvityksiin niin, että he saisivat niistä myös automaattisesti tietoa.

Viimeinen osio johtopäätöksissä koskee sopimuksen soveltamismetodeja. Sen osalta esitetään, että jokaisen jäsenvaltion tulisi implementoida sopimusehdot kolmikantaisesti lainsäädäntöönsä ja muillakin käytettävissä olevilla keinolla.

Suosituksen puolella on käsitelty samoja teemoja kuin johtopäätösten osiossa. Suositusten puolelta voidaan todeta, että niissäkin sekoittuvat jossain määrin ”perinteisen työsuojelun” ja enemmänkin julkiseen terveydenhuoltoon liittyvä näkökulma keskenään.

Eri tahojen alustavaa kannanmuodostusta

EU:n tarkempi kannanmuodostus on vielä kesken. EU:n näkökulmasta raportissa on kuitenkin paljon asioita, jotka nivoutuvat hyvin yhteen EU-lainsäädännön kanssa. Toisin esimerkiksi EU-kannanmuodostuksen yhteydessä jotkin jäsenvaltiot ovat tuoneet esille sen, kuinka biologisten vaaratekijöiden määritelmän tulisi olla linjassa sitä koskevan EU-direktiivin (2000/54/EC) määritelmän kanssa.

Suurin osa EU-jäsenvaltioista on alustavasti sen kannalla, että laadittaisiin erikseen sopimus ja sitä täydentävä suositus biologisten vaaratekijöiden osalta. Samalla kuitenkin jotkin EU-jäsenvaltiot ovat tuoneet EU-kannanmuodostuksessa esille sen, kuinka teemaan liittyen pitäisi laatia vain suositus sopimuksen sijaan.

Suomen näkökulmasta keskeisimmät sopimusta ja suositusta koskevat havainnot liittyvät nimenomaan siihen, kuinka raportissa monessa kohtaa sekoittuvat keskenään työsuojelua ja julkista terveydenhuoltoa koskevat asiat. Suomi ymmärtää tarpeen tarkastella biologisia vaaratekijöitä laajasta katsantokannasta, mutta näkee siinä myös haasteita. Etenkin nykymuotoiset sopimus- ja suositusehdotukset saattaisivat luoda työnantajille uusia velvollisuuksia, joiden kohdalla voidaan pohtia, onko kyse enää ensisijaisesti työsuojeluasiasta. Suomen näkökulmasta hyvä ratkaisu voisi olla, että osa nyt sopimuksen puolelle esitetyistä asioista siirrettäisiin suosituksen puolelle. Lisäksi mahdolliset päällekkäisyydet WHO:n pandemiaan varautumista koskevan sopimuksen kanssa pitäisi selvittää nykyistä paremmin – ILO on kommentoinut raporttinsa alussa asiasta todeten tekevänsä yhteistyötä WHO:n kanssa, mutta raportin perusteella voi olettaa, ettei tätä vuoropuhelua ole ILO:n sopimus- ja suositustekstien osalta käyty kovin yksityiskohtaisesti läpi.

Komitea esitti sopimusta ja suositusta asiasta. Keskeneräiset asiat laitettiin hakasulkeisiin johtopäätöksissä ml. suositus ja keskustelua jatketaan vuoden 2025 työkonferenssissa, ks. komitean [johtopäätökset](#).

3. TOISTUVA KESKUSTELU TYÖELÄMÄN PERIAATTEIDEN JA -OIKEUKSIEN STRATEGISESTA TAVOITTEESTA

Päivi Kantanen, TEM

Komitean puheenjohtaja	Claudia Fuentes Julio, Chile (hallituksen edustaja)
Raportööri	Angonemane Mvondo, Kamerun (hallituksen edustaja)
Varapuheenjohtajat	Thomas Mackall, USA (työnantajaedustaja) Magnus Norddahl, Islanti (työntekijäedustaja)
Suomen edustajat	Päivi Kantanen, TEM Paula Ilveskivi, SAK Elisa Lindholm (3-7.6.2024) ja Emilia Uotila (9.-14.6.2024), Palta ry

Tausta ja tavoite

Toistuva keskustelu käytiin ILO:n strategisesta tavoitteesta työelämän perusperiaatteet ja -oikeudet osana ILO:n vuoden 2008 julistuksen globalisaation sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta seuranta (Social Justice Declaration 2008, päivitetty vuonna 2022). Edellinen keskustelu temasta käytiin 2017 ja sitä edellinen 2012³.

Vuoden 2017 toistuvan keskustelun johdosta ILO:n hallintoneuvosto hyväksyi toimintasuunnitelman vuosille 2017-2023, jossa on kolme päätavoitetta: 1) keskittyminen työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien toteuttamiseen kansallisella tasolla, 2) ILO:n keinojen ja toimien mobilisointiin ja 3) vahvistamaan kumppanuuksia globaalilla, alueellisella ja kansallisella tasolla edistääkseen työelämän perusoikeuksia. Toimintaohjelmassa määriteltiin myös strategiset painopisteet perusoikeuksien edistämiseksi maaseudulla, epävirallisessa taloudessa, yrityksissä ja toimitusketjuissa sekä kriisitilanteissa.

Asiantuntijakomitean raportti "[Fundamental principles and rights at work at a critical crossroads](#)" on pohjana komitean keskustelulle ja ILO:n työtoimiston laatimat kolme kysymystä ohjaavat yleiskeskustelua. Komitean on tarkoitus tuottaa johtopäätökset perusoikeuksien vahvistamista edellyttävistä toimista työkonferenssin yleisistuntoon hyväksyttäväksi.

Raportin keskeinen sisältö

Työelämän perusperiaatteet ja -oikeudet ovat kriittisessä tienhaarassa. Vuoden 2008 julistuksessa on neljä yhtä tärkeää strategista tavoitetta: työllisyyden edistäminen, sosiaalisen suojelun toimenpiteiden kehittäminen ja tehostaminen, sosiaalisen vuoropuhelun edistäminen sekä työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien kunnioittaminen, edistäminen ja toteuttaminen. Vuonna 2022 julistukseen lisättiin työturvallisuus viidenneksi strategiseksi tavoitteeksi. Työkonferenssissa toistuvassa keskustelussa käydään säännöllisin väliajoin keskustelu ILO:n strategisista tavoitteista ja niiden saavuttamisesta sen varmistamiseksi, että ILO voi ymmärtää paremmin jäsenvaltioiden

³ [Fundamental principles and rights at work: From commitment to action Recurrent discussion under the ILO Declaration on Social Justice for a Fair Globalization and the follow-up to the ILO Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work](#)

erilaiset realiteetit ja tarpeet kunkin strategisen tavoitteen suhteen. Lisäksi arvioidaan ILO:n toiminnan tuloksia.

Raportissa tarkastellaan trendejä, haasteita ja edistymisalueita, jotka liittyvät työelämän perusoikeuksien maailmanlaajuiseen edistämiseen vuodesta 2017 lähtien. Raportissa korostetaan keskeisten julkilausumien/deklaraatioiden hyväksymistä ja muuttamista sekä tärkeyttä kunnioittaa ja edistää työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia kestävä kehityksen hyväksi. Tunnistettuja haasteita ovat mm. COVID-19-pandemian suorat seuraukset ja jälkiseuraukset, geopoliittiset jännitteet ja niiden vaikutus työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien kehitykseen maailmanlaajuisesti. Pandemia aiheutti laajoja työpaikkojen ja toimeentulon menetyksiä eri puolilla maailmaa, mikä käänsi kehityksen köyhyyden vähentämisessä päinvastaiseksi ja johti epävirallisen talouden lisääntymiseen. Oikeusvaltion sekä kansalaisvapauksien ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen heikentyminen ja demokraattisen tilan kaventuminen ovat heikentäneet vakavasti kaikkien työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien toteutumista joissakin maissa. Tästä ILO:n asiantuntijakomitea ja ammattiliitot ovat esittäneet huolensa. Joissain tapauksissa pandemiaa käytettiin nopeuttamaan yhdistymisvapautta ja työehtosopimusoikeutta rajoittavaa lainsäädäntöä laajempien kansalais- ja poliittisten oikeuksien rajoittamisten yhteydessä.

Globaalit kehityssuunnat liittyvät työelämän pidemmän aikavälin rakenteellisiin trendeihin ml. jatkuva epävirallisen talouden kasvu, ilmastonmuutoksen lisääntyvät haitalliset vaikutukset sekä tuotannon ja työn organisoinnin rakenteelliset muutokset. Nämä luovat monimutkaisen ja haastavan ympäristön kaikkien perusoikeuksien tehokkaalle harjoittamiselle. Epävirallisen talouden laajuus vaikuttaa merkittävästi työelämän perusoikeuksiin pakkotyön ja lapsityön ollessa yleistä. Ilmastonmuutos lisää riskejä erityisesti kehitysmaiden työntekijöille. Myös tekoäly ja digitalisaation kehittyminen vaikuttaa perusoikeuksiin ja tuotannon ja työn organisoinnin rakenteellisiin muutoksiin, kuten digitaalisten alustojen kautta työskentelyyn ja työoloihin toimitusketjuissa. Huolimatta huomattavista askelista järjestäytymisvapauden ja kollektiivisen neuvotteluvoimavarojen (FACB) laajentamisessa, maailmanlaajuiset ammattiyhdistysten jäsenmäärät ovat laskeneet, ja naiset ovat aliedustettuina johtotehtävissä.

Raportissa vaaditaan uusia toimia kansallisella ja kansainvälisellä tasolla täytäntöönpanovajeiden korjaamiseksi ja työelämän perusoikeuksien edistämiseksi. Raportti on jaettu kolmeen lukuun. Ensimmäisessä luvussa tuodaan esille globaali konteksti ja arvioidaan perusoikeuksien (FPRW) keskeisiä kehityssuuntia seitsemän vuoden ajalta. Hauraat tilanteet aiheuttavat haasteita (kattaen aseelliset konfliktit, laajemman turvatomuuden, oikeusvaltiota häiritsevät kriisitilanteet, pakkosiirrot, demokraattisen tilan kiristymisen ja kansalaisvapauksien rajoittamisen). Nämä tilanteet koskettivat maailman väestöstä 23 prosenttia vuonna 2022. ILO:n arvioiden mukaan 58 prosenttia maailmanlaajuisesta työllisyydestä oli epävirallista vuonna 2022 ja siitä 89 prosenttia oli matalan tulotason maissa. Yli 2 miljardia työntekijää oli töissä, joissa ei tunnusteta oikeuksia laissa tai käytännössä.

Luvussa 2 tarkastellaan hallitusten, työnantaja- ja työntekijäjärjestöjen sekä ILO:n työtoimiston pyrkimyksiä edistää perusoikeuksia konkreettisesti kentällä vuosina 2017-2023.

Luvussa 3 käsitellään keskeisiä prioriteetteja työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevien toimien elvyttämiseksi jatkossa monimutkaisten maailmanlaajuisien haasteiden ratkaisemiseksi. Raportissa korostetaan integroitujen lähestymistapojen merkitystä ja edistämistä kaikissa viidessä strategisessa tavoitteessa ja yksilöidään aloja, jotka vaativat kiireellistä huomiota. Raportissa ehdotetaan "Yksi ILO" -lähestymistapaa koordinoituille toimille kaikissa viidessä aihealueessa ml. perusoikeudet

epävirallisessa taloudessa, kriisitilanteissa, toimitusketjuissa, liiketoiminnassa, oikeudenmukaisuus siirryttäessä ilmastoneutraaliin talouteen ja erilaisissa työmuodoissa. ILO:n työtoimiston tulee parantaa koordinaatiota ja johdonmukaisuutta sekä valtavirtaistaa perusoikeuksien näkökulmaa, jotta voidaan puuttua työelämän perusoikeuksien puutteisiin. Raportissa painotetaan myös ydinsopimusten ratifiointien ja täytäntöönpanon edistämistä sekä valvontajärjestelmien synergioita, tietoon perustuvaa kehittämistyötä ja tutkimukseen panostamista sekä strategisten kumppanuuksien vahvistamista ja kestävän rahoituksen varmistamista perusoikeuksien edistämiseksi.

Työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien soveltamisella ja toteuttamisella on merkittävä rooli ja vaikutus kestävän kehityksen Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamiseen, erityisesti SDG 5 (sukupuolten tasa-arvo), 8 (ihmisarvoinen työ ja tuottava työllisyys), 10 (eriarvoisuuden vähentäminen) ja 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja vahvat instituutiot) tavoitteiden toteuttamisessa.

Komiteassa keskustellaan ILO:n työtoimiston valmistelemien kolmen kysymyksen pohjalta (oma suomennos, EN):

1. Kysymys: Vuoden 2017 keskustelun jälkeen mitkä ovat olleet tärkeimmät edistysaskeleet työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien suhteen ja miten edistyminen on vaikuttanut työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien kunnioittamiseen, edistämiseen ja toteutumiseen?

2. Kysymys: Mitkä politiikat, aloitteet ja käytännöt kansallisella ja globaalilla tasolla ovat vaikuttaneet ILO:n perusperiaatteiden ja -oikeuksien kunnioittamiseen, edistämiseen ja toteuttamiseen ottaen huomioon työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskeva integroitu strategia vuosille 2017-2023 ja mitä haasteita ja opittuja asioita ILO:n jäsenvaltioiden ja työtoimiston tulisi ottaa huomioon sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi?

3. Kysymys: Miten ILO voi tehostaa toimiaan jäsenvaltioiden tukemiseksi muun muassa integroimalla työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia koskevan strategian, joka rakentuu niiden toisiaan vahvistavalle luonteelle sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tavoittelussa? Mitä painopisteitä voidaan määrittää kumppanuuksien, kansainvälisen politiikan johdonmukaisuuden, institutionaalisten valmiuksien kehittämisen, tutkimuksen, kehitysyhteistyön, ihmisarvoisen työn maaohjelmien ja normeihin liittyvien toimien alueilla sekä resurssien kohdentamisessa työelämän perusperiaatteisiin ja -oikeuksiin? Mitä toimia ILO:n työtoimistolta ja jäsenvaltioilta tarvitaan, että saavutettaisiin tavoite kymmenen perustavanlaatuisen yleissopimuksen ja pakkotyötä koskevan yleissopimuksen vuoden 2014 pöytäkirjan globaali ratifiointi ja niiden tehokas täytäntöönpano?

Komitea sai valmisteltua johtopäätökset todeten kehityksen, haasteet ja vaadittavat jatkotoimet. Komitean työskentely oli valtaosin rakentavaa ja ratkaisuja haettiin vaikeisiin aiheisiin.

Edistysaskelia vuodesta 2017 lähtien ovat kansallisella tasolla olleet erityisesti lainsäädäntöuudistukset ja politiikat, joilla suojellaan yhdistymisvapauksia ja kollektiivisia neuvotteluoikeuksia, torjutaan lapsi- ja pakkotyötä, puututaan syrjintään ja edistetään työturvallisuutta ja työsuojelua. Lisäksi ILO:n työelämän perusoikeuksia koskevien sopimusten, kuten vuoden 2014 pakkotyötä koskevan pöytäkirjan, ratifiointit ovat lisääntyneet. Kansainvälisellä tasolla vuonna 2022 tunnustettiin turvallinen ja terveellinen työympäristö perusperiaatteeksi ja -oikeudeksi työssä, mikä vahvisti kansainvälistä sitoutumista kaikkiin työelämän perusoikeuksiin. Vuoden 1999 lapsityön pahimpia muotoja koskeva yleissopimus (nro 182) saavutti universaalin ratifiointin vuonna 2020

ensimmäisenä ILO:n yleissopimuksena. Lisäksi vuonna 2019 hyväksyttiin väkivaltaa ja häirintää koskeva yleissopimus (nro 190). Työnantaja- ja työntekijäjärjestöt ovat merkittävästi edistäneet työelämän perusoikeuksia ja -periaatteita erilaisin aloittein ja yhdessä hallitusten kanssa. Näistä edistymisistä huolimatta haasteita on edelleen sekä täytäntöönpanossa, hallinnoissa ja instituutioissa, epävirallisen taloudessa ja sosiaalisessa vuoropuhelussa. Komitean keskusteluissa ja johtopäätöksissä korostuu jatkuvan työn tärkeys haasteiden ratkaisemiseksi ja työelämän perusperiaatteiden ja -oikeuksien edistämiseksi globaalilla tasolla.

ILO:n työskentelyssä tulevina vuosina tulee kiinnittää riittävästi huomiota käynnissä oleviin haasteisiin. Työ keskittyy viiteen aihealueeseen: epäviralliseen talouteen, yrityksiin ja toimitusketjuihin, kriisiin ja haurauteen sekä kahteen uuteen, oikeudenmukaiseen siirtymään ja digitaalitalouteen. Kymmenen keskeisen yleissopimuksen sekä pakkotyötä koskevan vuoden 1930 yleissopimuksen vuoden 2014 pöytäkirjan merkityksellisyys vahvistettiin uudelleen. Ratifiointivajeet ovat kuitenkin edelleen suuria, eri puolilla maailmaa on havaittu suuria perusoikeuksien loukkauksia, ja ILO:n työn on pyrittävä korjaamaan nämä puutteet. Työtoimisto tehostaa pyrkimyksiään ydinyleissopimusten maailmanlaajuiseen ratifiointiin ja erityinen kampanja keskittyy vähiten ratifioituihin yleissopimuksiin. Tältä osin työnantajien edustaja korosti, että kun otetaan huomioon työsuojelun äskettäinen tunnustaminen perusoikeudeksi, nyt on aika tarttua tilaisuuteen ja edistää asiaan liittyvien yleissopimusten ratifiointia.

Työnantajien edustaja korosti johtopäätöksien tuloksia ja sitä, että nämä johtopäätökset ohjaavat ILO:n työtä tulevina vuosina haasteisiin vastaamiseksi. ks. komitean [johtopäätökset](#).

4. IHMISARVOINEN TYÖ JA HOIVATALOUS, yleiskeskustelu

Antti Närhinen, TEM

Komitean puheenjohtajisto	Carlos D. Sorreta, Filippiinit (hallituksen edustaja -10.6.2024) Colin Jordan, Barbados (hallituksen edustaja 11-14.6.2024)
Raportööri	Alfredo Novales, Espanja (hallituksen edustaja)
Varapuheenjohtajat	Sonya Janahi, Bahrain (työnantajaedustaja) Lily Chang, Kanada (työntekijäedustaja)
Suomen edustajat	Antti Närhinen, TEM Katja Miettinen, EK Ville Kirvesniemi, STTK

Komitean sivusto ml. lopputuotos

ILO:n hallintoneuvosto päätti maaliskuussa 2022 ihmisarvoinen työ ja hoivatalous -teeman ottamisesta kesäkuun 2024 työkonferenssin agendalle yleiskeskusteluna. Komiteatyön pohjalta työkonferenssi hyväksyi resoluution ja johtopäätökset hoivataloudesta ja vaadittavista toimista, [linkki](#).

Komiteatyön kulku

Carlos D. Sorreta, Filippiinit, pj. (hallitus) vaihtui sairastumisen johdosta ma 10.6.2024 istuntojen jälkeen. Vastaavassa tilanteessa hallitusryhmän tehtävänä on etsiä uusi pj. Hallitusryhmän esityksestä loppukomitean ajan pj:nä toimi **Colin Jordan, Barbados**. Jordan on kokenut ILO-asioissa.

FI toimi (hallitusryhmän osalta) komiteassa osana EU-ryhmää. Työmarkkinajärjestöt toimivat omien ryhmiensä kautta. EU:sta lopputuleman luonnosteluryhmään osallistui-
vat puheenjohtajamaa **BE** ja **FR**, ja heitä tässä työssä avustivat **NL** ja **EU KOM**. Komiteatyössä **FI** painotti muun muassa investointeja hoivaan ja hoivatalouteen. FI tuki naisten aseman vahvaa huomioimista komiteatyössä. **HU** koetti perinteisesti saada hälvennettyä sukupuoliasioita EU-kannoista, kompromissina EU päätyi ilmaisuun 'gender-based' puhuttaessa hoivaan liittyvästä segregaatiosta.

Jo avauspuheenvuoroissa kävivät ilmi **työmarkkinajärjestöjen** keskeiset painotuserot.

Työntekijäryhmä painotti hoivan huomioimista ihmisoikeutena, julkisen sektorin tärkeää merkitystä hoivasektorilla (care as public good), yhteisen määritelmän aikaansaamista hoivasta/hoivataloudesta, ILO:n hoivaan liittyvien yleissopimusten ratifiointia, toimeenpanoa ja edelleen kehittämistä, säällisiä työoloja ja -ehtoja hoivasektorille sekä alan työvoiman järjestäytymis- ja neuvottelu-oikeutta.

Työnantajaryhmä vastusti, että tässä komiteatyössä käsiteltäisiin hoivaa ihmisoikeutena (väärä foorumi). Työnantajat halusivat mieluummin puhua periaatteellisesta (principle-based) hoivasta. Työnantajien mukaan järjestäytymis- ja neuvottelu-oikeus on osa sosiaalidialogia, ei ILO:n deklaraatioissa yleisesti hyväksytty mahdollistettu oikeus

(enabling right). Työnantajien mukaan normit eivät ole ainoa tapa kehittää hoivasektoria ja sen työoloja. Julkisen sektorin ohella on otettava huomioon yksityissektori ja varsinkin mikro-, pienet ja keskisuuret yritykset ja niiden tarpeet. Työnantajien mukaan epävarmoista työsuhteista ei ole yhteisesti hyväksyttyä määritelmää, lisäksi ne voivat olla astinlauta vakaampaan työllisyyteen.

Työntekijäryhmä piti teemaa tärkeänä tasa-arvon kannalta. On tunnustettava hoidon aito arvo, palkallisen työn merkitys yksilölle ja yhteisölle, minkä varsinkin pandemia todisti. Työntekijäpuolen tuottamien tutkimusten mukaan sijoittaminen hoitoon/hoivaan on sijoitus, ei kulu. ILO on myös tehnyt vastaavia tutkimuksia, sijoittaminen julkisiin palveluihin ja hoivaan vaikuttaa positiivisesti naisten työllisyyteen. Työolosuhteissa hoivasektorilla on paljon korjattavaa, samalla ko. sektorilla koetaan työvoimapulaa. Olisi korjattava puutteita, jotta voidaan parantaa vaikeissa työolosuhteissa alalla toimivien tilannetta, ja myös vastattava työvoimatarpeeseen. Hoiva ei ole tasapuolisesti kaikille saatavana. Tarvitaan julkista panostusta tähän julkista hyvää tuottavaan sektoriin, ja tässä valtiolla on johtava rooli. Kaikilla on oltava oikeus saada hoitoa. Toisaalta kyse ei ole vain julkisesta puolesta/hoivasta, tarvitaan kattavaa hoivapolitiikkaa, mikä huomioi myös perheet. Teemalla on yhteys esimerkiksi ILO:n yleissopimukseen nro 183 (äitiyssuojelu), olisi panostettava sen ratifiointiin ja implementointiin. Hoivapalveluihin liittyvä sosiaalidialogi on tärkeää, eli hoivaan pääsyn varmistaminen kollektiivisen neuvotteluprosessin avulla.

Työnantajaryhmä ehdotti 5R-malliin mukaan resursseja, mutta ILO:n mukaan se on jo integroituna ko. malliin ja sen muihin R-kohtiin. Työnantajaryhmän mukaan alan osaamis- ja työvoimapulaan on vastattava rekrytointia ja koulutusta sekä osaamista kehittämällä. Osana jatkuvaa oppimista on edistettävä myös nuorille urapolkuja alan töihin. Naisten työmarkkinoille osallistumista on mahdollista parantaa esim. heidän yrittäjyyttään edistämällä. Yksityinen sektori tuottaa paljon hoivapalveluja, hoivatalous on tärkeää myös muiden alojen ja niissä työtä tekevien kannalta, sillä se mahdollistaa tuottavan liiketoiminnan. Olisi jatkettava keskustelua julkisista investoinneista hoivasektoriin ja sen infraan. Tarvitaan julkisia sijoituksia hoivaan, mutta myös toimivia työehtosopimuksia. Tavoitteena olisi oltava lisäarvo yhteiskunnalle, sellainen minkä kautta onnistutaan houkuttelemaan osaavaa työvoimaa hoiva-alalle. Oppisopimuskoulutus on yksi mahdollisuus.

Komiteatyön lopputuleman pääasiallinen sisältö

Komitea kannustaa ILO:n hallintoneuvostoa ottamaan lopputuleman huomioon tulevassa työssään. ILO:n pääjohtajan toivotaan luonnostelevan hoivataloudesta toimintasuunnitelman ILO:n hallintoneuvoston käsittelyyn loka-marraskuussa 2024, ja viestittävän lopputuotoksesta relevanteille kansainvälisille ja alueellisille tahoille. Lopputuotos olisi huomioitava osana tulevia ILO:n ohjelma- ja budjettikeskusteluja. Hallintoneuvosto olisi pidettävä tietoisena asiassa edistymisessä.

Hoivatalous edistää osaltaan työvoiman terveyttä, luo työpaikkoja, tukee elinkeinoja ja edistää tuottavuutta. Se on keskeinen keino tehostaa resilienssiä tuleviin kriiseihin ml. pandemiat valmistauduttaessa.

Hoivatyöntekijät ovat heterogeeninen ryhmä. Hoivatyö/-talous on vahvasti sukupuolitain jakautunutta (segregaatio). Hoivatyö vaatii usein erityistä osaamista. Hoivatyötä tehdään virallisesti ja epävirallisesti (informal work), sekä palkkatyönä että palkatta. Palkkojen osalta hoivatyö kuuluu usein matalapalkkatöihin. Heikommassa asemassa olevat hoivatyöntekijät, kuten kotitaloustyöntekijät tai maahanmuuttaja, ovat usein vailla riittävää turvaa työmarkkinoilla. Hoivatyö käsittää niin julkisen kuin yksityisen sektorin, ml. mpk-yritykset sekä kolmannen sektorin ja kotitaloudet.

ILO:lla on keskeinen rooli edistää säällistä työtä hoivasektorilla, esimerkiksi nk. 5R – kehikon avulla. 5R-malli huomioi eri relevantit politiikat – hoivapalvelut, työllisyys-, sosiaaliturva-, työvoiman suojele-, maahanmuutto- sekä ympäristöpolitiikat. Viisi R-kirjainta kuvaavat tavoiteltavaa toimintaa, ja ne tulevat englanninkielisistä sanoista, joilla pyritään a) tunnistamaan, b) vähentämään c) uudelleen jakamaan palkatonta hoivatyötä; d) palkitsemaan ihmisarvoisen hoivatyön edistämistä; sekä e) hoivatyön tekijöiden ja hoivaa tarvitsevien edustettavuus.

Hoivataloudesta ei ole olemassa yhtä yhteisesti hyväksyttyä määritelmää. Sellainen auttaisi tuottamaan harmonisoitua ja kattavaa dataa. Lopputulemassa nostetaan esille asioita, mitkä olisi otettava huomioon, kun määrittelyä joskus aletaan tehdä, kuten esimerkiksi suora ja epäsuora hoito, palkaton/palkallinen hoivatyö jne.

Lopputulemassa annetaan myös ohjaavia periaatteita hoivan ja hoivatalouden edistämiseksi, kuten esimerkiksi se, ettei hoivatyö ole hyödyke (commodity), kaikilla on oikeus hoivaan, ja kaikilla hoivatyöntekijöillä on oikeus ihmisarvoiseen työhön. Hoivasektorilla on noudatettava työelämän perusoikeuksia, varsinkin järjestäytymis- ja neuvottelu-oikeus, pakko- ja lapsityön sekä syrjinnän eliminointi, sekä taattava terveet ja turvalliset työolot. Olisi edistettävä asiaan liittyvien yleissopimusten ratifiointia ja toimeenpanoa. Lisäksi tarvitaan riittäviä investointeja hoivajärjestelmiin ja siihen liittyvään infrastruktuuriin.

Valtiolla on ensisijainen vastuu hoivasta ml. tarpeelliset resurssit ja sääntely. Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyön kautta on mahdollista edistää kestävästä hoiva-ekosysteemiä.

Lopputuleman lopussa annetaan suosituksia (pitkä, melko yksityiskohtainen listaus) niin hallituksille, työmarkkinajärjestöille kuin ILO:lle hoivatalouden edistämiseksi. Esimerkiksi ILO:n olisi pohdittava, onko hoivatalouden osalta olemassa mahdollisia lainsäädännöllisiä aukkoja.

Keskustelu komitean suosituksista jatkuu, kun ILO tuottaa luonnoksen hoivatalouden toimintasuunnitelmaksi ILO:n hallintoneuvoston käsittelyyn loka-marraskuussa 2024.

5. ILO TYÖKONFERENSSIN GLOBAL COALITION FOR SOCIAL JUSTICE AVAUSTILAISUUS 13.6.2024 (INAUGURAL FORUM).

Päivi Kantanen TEM, Satu Leino STM

Tilaisuudessa oli kolme teemakeskustelua, joissa jokaisessa oli koalition partnerien (kumppanien) paneelikeskustelu ja partnerit ”valokeilassa” sessio. Pääpuhujat olivat **Nepalin presidentti Ramchandra Paudel** ja **Brasilian presidentti Luiz Incio Lula da Silva**. Foorumin tarkoitus oli, että partnerit kertovat näkemyksiään, kokemuksiaan ja prioriteettejaan koalition tavoitteiden edistämiseksi.

ILO:n pääjohtaja Hounbou totesi arvostavansa koalitiolle lyhyellä aikavälillä kertynyttä runsasta jäsenmäärää. Lähes 300 eri tahoa, hallituksia, työnantaja- ja työntekijäjärjestöjä, Yhdistyneiden kansakuntien (YK) virastoja, alueellisia organisaatiota, kansalaisjärjestöjä, yrityksiä ja tutkimuslaitoksia edustavia kumppaneita on liittynyt mukaan. Koalitio on vuoropuhelun, toiminnan ja vaikuttamisen tila, jonka tavoite on sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämässä maailmanlaajuisesti. Kumppanit ovat kokoontuneet temaattisiin webinaareihin, joiden tarkoituksena on esitellä ja saada aikaan konkreettisia aloitteita. Hounbou nosti esiin, että koalition kumppanit ovat sitoutuneet kestävien yhteiskuntien rakentamiseen, talous- ja sosiaalipolitiikan johdonmukaisuuden lisäämiseen ja sosiaalisen vuoropuhelun edistämiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Hän kehotti kaikkia vuoropuheluun, yhteistyöhön ja toimintaan maailman muuttamiseksi paremmaksi.

Luiz Marinho (Brasilian työministeri) korosti sitoutumista sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja ihmisarvoisen työn edistämiseen kaikille ja tukea ILO:n peruseriaalle ja työoikeuksille. Globaaleja haasteita ovat COVID-19-pandemian syvälliset vaikutukset, digitaalitalouden nopea kehitys ja kiireelliset ympäristökriisit ml. Brasilian katastrofaaliset tulvat. G20-puheenjohtajuuden yhteydessä Brasilia edistää oikeudenmukaista ja osallistavaa talouspolitiikkaa, jossa keskitytään erityisesti digitaalisen talouden sääntelyyn, teknologian hyötyjen tasapuoliseen jakautumiseen ja ympäristön kestävyteen. Marinho korosti tärkeänä koalition mahdollisuutta edistää ihmisarvoista työtä ja nopeuttaa kestävä kehityksen tavoitteiden toteutumista. Brasilia on sitoutunut poistamaan lapsityövoiman ja pakkotyön, edistämään sukupuolten välistä tasa-arvoa ja edistämään oikeudenmukaisia ja osallistavia talouksia.

Paudel (Nepal) korosti rauhantien tärkeyttä ja sitä, että ILO:n perustamisen lähtökohdaksi oli, että yleismaailmallinen ja kestävä rauha voidaan solmia vain, jos se perustuu sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Nepal arvostaa ILO:n työmarkkinaosapuolten vuoropuhelua ja kolmikantaista yhteistyötä. Nopeasti muuttuvat työmarkkinat vaativat uusia taitoja, teknologioita ja luovia työskentelytapoja eri sektoreilla. Tarvitaan sopeutumiskykyä ja innovatiivisia työtapoja, jotta muutokseen voidaan vastata ja ihmisarvoisen työ taata. Nepalin perustuslaki sisältää sosiaalisen oikeudenmukaisuuden säännöksiä, kuten yhtäläiset oikeudet, mahdollisuudet ja kohtelun, jotka vastaavat ILO:n peruservoja. Hän vetosi tarpeeseen kohdella kaikkia ml. siirtotyöläiset kunnioittavasti. Hän korosti Nepalin aktiivista sitoutumista lapsityövoiman, pakkotyön ja modernin orjuuden vastaisen liittouman (Alliance 8.7) työhön. Nepalin ihmisarvoisen työn maaohjelman 2023-2027 kolme pilaria ovat työllisyys, oikeudet ja yhteiskunnallinen vuoropuhelu.

Nepalin sitoutuminen koalition työhön vahvistaa uskoa monenvälisyyteen. Ilmasto-oikeudenmukaisuus on Nepalille tärkeä. Ilmastonmuutoksen vakavat vaikutukset Nepaliin ovat merkittäviä huolimatta sen vähäisestä osuudesta hiilidioksidipäästöihin. Himalajan jäätiköiden vetäytyminen oli vaikuttanut haitallisesti juomaveteen, maatalouteen,

luonnon monimuotoisuuteen ja kansanterveyteen, työntäen monet marginaaliseen köyhyyteen ja pahentaen eriarvoisuutta. Paudel vaati riittävää rahoitusta, korvauksia ja tarvittavaa teknologiaa ilmastomuutoksesta kärsiville maille, korostaen suurten päästöaiheuttajien vastuuta. Resursseja tulisi kohdistaa aseiden sijasta kehitykseen, yhteiseen vaurauteen ja maailmanlaajuiseen veljeyteen kestävän rauhan puolesta.

Teemakeskustelu: yhteiskuntien kriisinsietokyvyn vahvistaminen

Moderaattori Femi Oke ja panelistit:

Ms Marina Elvira **Calderone**, Minister of Labour and Social Policies, Italy, Mr Syed Hussain Syed **Husman**, President, Malaysian Employers' Federation (MEF), Ms Zingiswa **Losi**, President, Congress of South African Trade Unions (COSATU), Mr José Manuel **Salazar-Xirinachs**, Executive Secretary, United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC), Mr Adama **Mariko**, Secretary-General, The Agence Française de Développement (AFD).

Calderone, joka edusti G7-maita, kertoi maaryhmittymälle koalition työssä olevan tärkeää edistää tasa-arvoa, käsitellä puutteita työ- ja sosiaalisessa suojelussa, torjua lapsityötä ja hyväksikäyttöä. Työntekijöiden suojelu työelämän muutosten ei-toivotuilta vaikutuksilta on tärkeää painopiste. G7-maiden työministerit vahvistavat tukensa koalitiolle ja hyväksyvät julistuksen syyskuussa 2024 järjestettävässä kokouksessa.

Hussain kertoi, että Malesian hallitus on lanseerannut uuden sosiaaliturvajärjestelmän käyttöönottoa, joka kattaa aluksi virallisen sektorin ja myös epävirallisen talouden hieman myöhemmin. Malesia on tunnustanut kasvavan epävirallisen talouden merkityksen ja siksi se on haluttu sisällyttää myös sosiaaliturvajärjestelmään.

Työntekijöiden puolesta puhunut **Losi** korosti käytännön toimenpiteiden merkitystä. Mikään oikeudenmukaisuuden edistäminen ja siirtymä ei voi onnistua ilman työntekijöitä ja ammattiyhdistyksiä. Mahdollisuudet täydennys- ja uudelleen kouluttautumiseen ovat tarpeen, jotta kukaan ei jäisi jälkeen. Kohdennetuilla toimilla on torjuttava työttömyyttä ja vajaatyöllisyyttä. Lokalisoinnin tulisi olla talouskasvun lähtöpiste, johon kuuluvat investoinnit kehittyville aloille, paikallinen valmistus ja työpaikkojen luominen rakennusaloille. Oikeudenmukainen siirtymä vaikuttaa yhtä lailla yhteisöihin ja työntekijöihin. Riittäviä investointeja tarvitaan sosiaaliseen osallisuuteen, sosiaaliseen suojeluun ja sen varmistamiseen, että kotitaloudet eivät ole epäedullisessa asemassa.

Salazar-Xirinachs käsitteli tuottavuuteen liittyvien poliittisten toimien muutosten tarvetta kasvun stimuloimiseksi ja köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi Latinalaisessa Amerikassa ja Karibiassa. **Mariko** korosti julkisten kehityspankkien roolia sosiaalisten siirtymien tukemisessa ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi.

Kumppanimaat valokeilassa -osiossa **alivaltiosihteeri Pasi Hellman** kertoi Suomen tukevan koalition tavoitteita. Yhteiskunnan kriisinsietokyky on entistä tärkeämpää globaalin epävarmuuden lisääntyessä. Rohkeat toimet väestön, erityisesti naisten, tyttöjen, nuorten ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien hyvinvoinnin parantamiseksi edistävät myös kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista. Suomi kannattaa ihmisarvoista työtä, osallistavia työmarkkinoita, terveys- ja sosiaalipalvelujen kattavaa saatavuutta sekä sosiaalista suojelua keskeisinä strategioina köyhyyden ja syrjinnän torjumiseksi. Suomi on sitoutunut kestävään kehitykseen kokonaisvaltaisella lähestymistavalla, johon koko hallitus ja yhteiskunta osallistuvat. Hyvinvointitalous-lähestymistapa integroi taloudelliset, sosiaaliset ja ekologiset ulottuvuudet kaikkiin poliittisiin päätöksentekoprosesseihin sekä kotimaassa että ulko- ja kehityspolitiikassa. Suomi tuki ILO:n ihmisarvoisen työn ohjelmaa Afrikassa. Poikkihallinnolliset strategiat tukevat

politiikkajohdonmukaisuutta, joka on ratkaisevan tärkeää sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja ihmisarvoisen työn tehokkaan edistämisen kannalta.

Teemakeskustelu: Talous- ja sosiaalipolitiikkojen johdonmukaisuuden parantaminen

Colin E. Jordan (Barbados) korosti integroitujen politiikkatoimien tarvetta elintason ja ihmisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Sosiaalinen vuoropuhelu työntekijöiden, työnantajien, hallitusten ja kansalaisyhteiskunnan välillä on ratkaisevan tärkeää ihmisten tarpeiden ymmärtämiseksi ja politiikkajohdonmukaisuuden edistämiseksi. Pienten saarivaltioiden haasteena on rahoituksen saatavuus, jonka takia he toivovat kansainvälisten rahoituslaitosten toimintatapojen uudistamista.

Boris Zürcher (Sveitsi), Jacqueline Mugo (Kenia, työnantajien edustaja), Gerardo A. Martínez (Argentiina, työntekijöiden edustaja) ja Ngozi Okonjo-Iweala (WTO:n pääjohtaja) keskustelivat harmaan talouden vähentämisestä, peräänkuuluttivat innovatiivisia lähestymistapoja globaalin eriarvoisuuden ratkaisemiseksi ja korostivat kolmikantaisen vuoropuhelun roolia.

Teemakeskustelu: Sosiaalisen vuoropuhelun edistäminen yhteisen hyvinvoinnin saavuttamiseksi

Pablo Zenteno (Chile) vahvisti Chilen sitoutumisen sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja sosiaalisen vuoropuhelun merkityksen lainsäädäntöuudistuksissa. **Utoni Nujoma (Namibia)** korosti maan ponnisteluja syrjivien käytäntöjen purkamiseksi ja työmarkkinoiden osallistavuuden edistämiseksi. **Daniel Funes de Rioja (Argentiina, teollisuuden edustaja)** korosti dialogin ja konsensuksen rakentamisen merkitystä taloudellisten haasteiden ratkaisemisessa. **Elly Rosita Silaban (Indonesia, työntekijöiden edustaja)** kannatti vahvaa sosiaalista vuoropuhelua työolojen parantamiseksi ja oikeudenmukaisen hallinnon varmistamiseksi. **Nicolas Schmit (Euroopan komission työllisyys- ja sosiaali oikeuksien komissaari)** korosti EU:n sitoutumista sosiaaliseen vuoropuheluun ja kollektiivisiin neuvotteluihin. EU:ssa on yli 40 sektorikohtaista sosiaalista vuoropuhelua, joissa sidosryhmät keskustelevalt alakohtaisista kysymyksistä ja ehdottavat ratkaisuja. Kollektiivisen neuvottelun rooli on merkittävä oikeudenmukaisten palkkojen varmistamisessa ja sosiaalisen vuoropuhelun vahvistamisessa kaikilla hallinnon tasoilla. EU on sitoutunut sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen. Sosiaalinen vuoropuhelu on keskeinen väline taloudellisten ja sosiaalisten olosuhteiden parantamisessa. EU:n puitteissa sidosryhmät voivat ehdottaa ratkaisuja, jotka jäsenvaltiot hyväksyvät.

Päätöstilaisuus

Puhujat: Navid Hanif, Assistant Secretary-General for Economic Development, United Nations Department of Economic and Social Affairs; Roberto Suárez Santos, Secretary-General, International Organisation of Employers (IOE); Luc Triangle, General Secretary, International Trade Union Confederation (ITUC); Tedros Adhanom Ghebreyesus, Director-General, World Health Organization (WHO); Gilbert F. Houngbo, ILO Director-General, Co-Chair of the Coordinating Group; Luiz Inácio Lula da Silva, President of Brazil, representing the Government of Brazil as Co-Chair of the Coordinating Group

Hanif korosti koalition vastaavan pyrkimykseen olla jättämättä ketään jälkeen, vahvistaen käsitystä siitä, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus on olennaista rauhanomaisille, vauraille ja osallisuutta edistävälle yhteiskunnille. Nykyajan haasteita, kuten eriarvoisuus, syrjintä, syrjäytyminen, ilmastonmuutos, teknologiset häiriöt ja rauhan

puuttuminen, tulee käsitellä kriittisesti sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kautta. Tarvitaan kollektiivinen päätös konkreettisiksi toimiksi nopeuttaa kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus on välttämätöntä kestävän kehityksen suunnan korjaamiseksi, maailmanlaajuisen vakauden ja vaurauden edistämiseksi sekä ihmisoikeuksien ylläpitämiseksi. Tämä edellyttää uutta yhteiskuntasopimusta, joka perustuu luottamukseen, oikeudenmukaisuuteen, osallisuuteen ja ihmis-oikeuksiin.

Santos kertoi työnantajien toimivan aktiivisesti koalitiossa. Yli 50 miljoonaa yritystä maailmanlaajuisesti edustava IOE tukee voimakkaasti sosiaalista oikeudenmukaisuutta, mutta totesi, että kaikki liike-elämän ja poliittiset toimijat eivät ole yhtä äänekäitä. Edistyksestä huolimatta yli 60 prosenttia maailman työvoimasta työskentelee epävirallisessa taloudessa, on heikkoja instituutioita ja korruptiota, huonoa lainsäädäntöä ja ei-kunnollisia työmahdollisuuksia. Perusasteen koulutuksen puuttuminen 72 miljoonalta lapselta ja lähes 800 miljoonalta aikuiselta, jotka olivat lukutaidottomia, ei ole hyväksyttävää. Digitaaliset työkalut ovat tärkeitä koulutuksen kannalta, mutta kolmannes ihmiskunnasta jää ilman yhteyksiä. Myöskään sukupuolten epätasa-arvo ja naisten mahdollisuuksien puute eivät ole hyväksyttäviä. Pandemia osoitti, että puolelta maailman väestöstä puuttuu keskeiset terveyspalvelut. Työnantajat katsovat sosiaaliturvajärjestelmät investoinneiksi, eivät kustannuksina. Pandemian aika osoitti riittämättömän sosiaaliturvan riskit. Yrityksille on kestävämpiä ja riskialtista paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti, että puolet väestöstä ei vielä hyötynyt sosiaaliturvasta. Myös yhdistymisvapaus on ratkaisevan tärkeää.

Monenkeskisyttä, yhteistyötä YK:ssa ja muilla globaaleilla foorumeilla tarvitaan. Globaalin kasvun, liiketoiminnan ja uusien teknologioiden, mukaan lukien tekoälyn, syvälliset murrokset vaativat uudenlaista ajattelutapaa. Hän ilmaisi odotuksensa siitä, että koalitio edistäisi voimakkaita kumppanuuksia, joilla puututaan työpaikkojen häiriöihin sekä digitaalisen ja ilmastomuutoksen politiikan tuomiin mahdollisuuksiin.

Triangle korosti, että sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tulisi ohjata kaikkea kansainvälistä talous- ja finanssipolitiikkaa. Maailma tarvitsisi uuden yhteiskuntasopimuksen, jonka tavoitteena on palauttaa luottamus hallituksiin, luoda kunnollisia ja ilmastoystävällisiä työpaikkoja oikeudenmukaisin siirtymin, turvata kaikkien työntekijöiden oikeudet, tarjota elämiseen riittävää palkkaa sekä tarjota yleistä sosiaalista suojelua, tasa-arvoa ja osallisuutta.

Sitoumuksia tarvitaan sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla sosiaalipolitiikan rahoittamiseksi. Yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta ei voida saavuttaa ilman avointa ja monenkeskistä velkahelpotusarkkitehtuuria, verotuksen maailmanlaajuisen hallinnan parantamista ja kansainvälisten rahoituslaitosten uudistamista. Kaikki investoinnit on sovittava sosiaalisen oikeudenmukaisuuden, kestävän kehityksen tavoitteiden ja ihmisarvoisen työn toimintaohjelman tavoitteisiin.

Sosiaalisella vuoropuhelulla on keskeinen rooli sosiaalisen oikeudenmukaisuuden ja kestävän kehityksen saavuttamisessa. ITUC on sitoutunut monenvälisyyteen ja tukee YK:ta.

Tedros (WHO) totesi, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus toimii moraalisenä kompassina varmistaen, että kaikilla yksilöillä on taustastaan tai olosuhteistaan riippumatta turvattu perusihmisoikeudet, mahdollisuudet ja välttämättömät resurssit. Tasa-arvo on keskeistä yhteiskunnallisessa oikeudenmukaisuudessa, joka vaatii oikeudenmukaisuutta vaurauden, vallan ja etuoikeuksien jaossa. Tämä periaate velvoittaa kohtamaan systemaattiset epäoikeudenmukaisuudet, haastamaan syrjinnän ja purkamaan

esteet, jotka estivät yksilöitä toteuttamasta täyttä potentiaaliaan. Tedros visioi maailmaa, jossa jokainen voisi saavuttaa täyden potentiaalinsa.

ILO:n sosiaalisten oikeuksien koalitio on linjassa WHO:n terveystehtävien kanssa. WHO:n vuonna 1948 hyväksymässä perussäännössä terveys vahvistettiin kaikille kuuluvaksi perusihmisoikeudeksi. Tästä huolimatta ympäri maailmaa 4,5 miljardilta ihmiseltä puuttuivat välttämättömät terveyspalvelut ja 2 miljardia joutui taloudellisiin vaikeuksiin terveysmenojen vuoksi. WHO:n tavoitteena oli kuroa umpeen nämä aukot edistämällä yleistä terveydenhuoltoa niin, että kaikilla ihmisillä olisi pääsy välttämättömiin terveyspalveluihin ilman taloudellisia vaikeuksia.

Terveydenhuollon työntekijöistä on maailmanlaajuinen pula, ja köyhimmillä mailla on heitä vain kymmenesosa verrattuna rikkaimpien maiden työntekijöihin. Monet terveydenhuollon työntekijät kohtaavat väkivaltaa, syrjintää ja turvattomia työoloja, ja heillä on alhainen palkka ja vähän oikeuksia. Yhdessä ILO:n ja OECD:n kanssa WHO:n Working for Health -ohjelma tukee maita eri alojen politiikkojen, toimien ja investointien mobilisoimisessa terveydenhuollon työntekijöiden koulutuksen, työllisyyden, suojelun ja työssä pysymisen lisäämiseksi.

ILO:n pääjohtaja Gilbert Hougbo korosti sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kriittistä roolia tuottavien ja rauhanomaisten yhteiskuntien ja talouksien edistämisessä. Hän korosti Global Coalition for Social Justice -aloitteen merkitystä SDG-tavoitteiden edistämisessä ja globaalien haasteiden, kuten ilmastomuutoksen, ratkaisemisessa. Hougbo kutsui jatkuviin yhteisiin ponnisteluihin vuoropuhelun muuttamiseksi konkreettisiksi toimiksi ja vahvisti sitoutumisen oikeudenmukaisen ja tasapuolisen maailman saavuttamiseksi kaikille. Hougbo kiitti kaikkia luottamuksesta ja tuesta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen ja sen vahvistamiseen. Monenkeskisyys voi tuottaa positiivisen muutoksen. Yhteinen työ alkaa nyt ja nämä keskustelut tulee panna toimeen tulevia sukupolvia varten eikä ketään saa jättää jälkeen. Tarve vihreälle siirtymälle on suuri, kuten Etelä-Brasilian tulvat osoittavat. Nyt luodaan pohjaa koalition työlle: mandaatti ja teemat, jotka määrittävät yhteisten tavoitteiden kautta. Tiekartta toimille on selkeä, on toimittava maatasolla, missä vaikutukset ovat suurimmat. Jatkossa on oltava vielä kunnianhimoisempi.

Luiz Inácio Lula da Silva, Brasilian presidentti korosti puheessaan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden merkitystä nykyisessä globaalissa kontekstissa, jossa yhteiskunnat toipuvat COVID-19-pandemian vaikutuksista ja kohtaavat uusia poliittisia jännitteitä ja pitkäkestoisia konflikteja. Ilmastomuutos, erityisesti lämpöstressi, vaikuttaa työntekijöihin ja elämänlaatuun. Silva korosti, että työ ei ole kauppatavaraa ja että sitä tulisi kohdella arvokkaana. Hän viittasi paavi Franciscuksen lausuntoon, jossa korostettiin hyvinvoinnin ja oikeudenmukaisuuden yhteyttä. Silva korosti suurten omaisuuksien globaalin verotuksen merkitystä äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistamiseksi. Ilman tätä toimenpidettä äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen maailmasta ei ole mahdollista. Lisäksi hän korosti demokratian ja sosiaalisen osallistumisen merkitystä työntekijöiden oikeuksien saavuttamisessa. Syrjimättömyys ja naisten aseman parantaminen ovat tärkeitä. Tuottavuuden nousu ei ole nostanut palkkoja.

Poliittinen ääriliike hyökkää ja hiljentää vähemmistöjä ja laiminlyö haavoittuvimmat. Hän painotti valtion roolia kestävän kehityksen suunnittelijana ja hyvinvoinnin ja tasa-arvon takaajana. Silva korosti ilmaisunvapauden merkitystä terveelle demokratialle. Nälkä ja eriarvoisuus ovat demokratian vihollisia, ja täysi demokratia ei ole mahdollista niin kauan kuin eriarvoisuus jatkuu.

Brasilia on sitoutunut nollatason metsäkadon saavuttamiseen Amazonin alueella vuoteen 2030 mennessä, mikä on esimerkkinä muille. Lisäksi hän korosti teknologisten

innovaatioiden merkitystä mahdollisuutena parantaa ihmiskunnan näkymiä. Teknologian käyttöä tulisi demokratisoida, esim. internet ja digitaaliset resurssit jakautuvat epätasaisesti. Digitaalisten teknologioiden ja tekoälyn sääntely olisi tärkeä sivilisaation säilyttämiseksi. Digitaaliset alustat ovat hedelmällistä maaperää vihapuheelle.

Silva korosti yhteistyön ja monenkeskisyyden merkitystä globaalien haasteiden ratkaisemisessa. Demokratiaa on rakennettava ja hoidettava päivittäin, ja yhteistyö on avainasemassa. Koalitio voi edistää oikeudenmukaista siirtymää ja ihmisarvoista työtä sekä auttaa köyhyyden poistamisessa.

Silva päätti puheensa vetoamalla rauhan saamiseksi Ukrainaan ja Gazaan ja oikeudenmukaisuuden saavuttamiseksi maailmanlaajuisen vakauden ja vaurauden saavuttamiseksi.

MINISTERIN PUHE

Labour minister Mr Arto Satonen, Delegation of Finland, 7 th June 2024

Mr President, Director-General, dear colleagues, Ladies and gentlemen,

The ILO was created 100 years ago to promote peace through social justice. This mandate is extremely relevant today. Social justice and decent work form the foundation for the legitimacy of democratic societies. International labour standards have affected our laws and labour market policies profoundly. Respecting and promoting international labour standards contribute to achieving our common goals for Agenda 2030.

Dear Chair,

The theme “Towards a renewed social contract” is topical. How do we tackle the inequalities and insecurities, which our societies are facing?

The ILO’s mandate to promote social justice and the decent work agenda can be improved by policy coherence at all levels. We face significant challenges to achieve the SDGs (Sustainable Development Goals). We share the view that we have now the opportunity to change our societies to become more sustainable and inclusive.

Work is the best form of social security. Decent work opportunities and access to labour market for all are the best ways to tackle poverty and non-discrimination and to ensure funding of social security schemes. Adequate and affordable social protection systems are crucial when promoting social justice. Governments are responsible to offer enabling environment for companies and avoid unnecessary administrative burden.

In order to achieve the vision of Director-General, we need to pay attention to equality. Globally, women are often discriminated at work and denied equal access to vocational training and work. Improving women’s labour market and social situation, including equal pay, is the key for the development of societies. How care is provided is an ever more pertinent question. Sustainable policy solutions for care work and economy need to be resolved, including the division of unpaid care work. Accessible childcare and possibilities to reconcile work and family life and development of equal parental leave policies promote women’s participation in labour market and work life balance.

When it comes to global supply chains, social clauses in trade agreements and corporate social responsibility are useful tools to promote global social governance and decent work. They help us to prevent forced and child labour and those workers who do not have the right to organize or working in dangerous working conditions. Social dialogue is a tool to find common solutions.

Turning to my home country Finland. Finland, like many countries needs international workforce to meet the need for skilled labour. The promotion of work-based immigration requires that exploitation of foreign labour is effectively combatted. Our cross-government strategy and actions against labour exploitation tackle labour exploitation in a holistic way. We increase cooperation and exchange of information between authorities. Cooperation especially between the labour inspectors, the police and tax authorities will be enhanced to prevent and combat abuse in the labour market. We are

committed to continue and develop close co-operation with European Labour Authority and other EU member states.

Like in other parts of the world, the green transition is very topical issue for us. We need to ensure the right skills for the green transition and to continue to educate more high-level experts, who are able to steer us towards a more sustainable future.

The green transition requires that also companies invest in developing the skills of their employees. On-the-job learning is crucial, as well as promoting opportunities for continuous learning. We are significantly increasing Research and Development investments and assessing what kind of expertise is needed in the short and long-term.

Esteemed colleagues, we also need innovations.

In order to make all I mentioned a reality, we highlight the need for policy coherence within the UN and multilateral system and the need to work together globally, regionally and nationally. This way we can integrate employment, innovation and environment policies and actions to promote human and labour rights, sustainable growth and decent and productive employment for all. Policy coherence can be promoted effectively by cross-governmental strategies.

Now it is the time to adapt our social contract to the current context and challenges we are facing together. I wish all the success for your work during the ILC.

Thank you Mr President.

PÄÄJOHTAJAN RAPORTTI - TOWARDS A RENEWED SOCIAL CONTRACT

ILO:n pääjohtaja Gilbert F. Houngbo raportissaan Kohti uudistuvaa yhteiskuntasopimusta pyrkii edistämään keskustelua ja toimia sosiaalisen oikeudenmukaisuuden teemasta keskittymällä raportissa oikeudenmukaisten yhteiskuntien perustalle, jolle voi rakentaa ihmisarvoisen työn mahdollisuuksia ja instituutioita.

Mitä pääjohtaja tarkoittaa yhteiskuntasopimuksella? Yhteiskuntasopimus on implisiittistä tai toisinaan eksplisiittistä ymmärrystä kollektiivisista velvollisuuksistamme toisiimme kohtaan. Nämä on ilmaistu normeissa, kollektiivisissa instituutioissa ja politiikoissa, jotka täyttävät Philadelphian julistuksen lupauksen siitä, että kaikilla ihmisillä rodusta, uskonnosta tai sukupuolesta riippumatta on oikeus pyrkiä sekä aineelliseen hyvinvointiinsa että henkiseen kehitykseensä vapauden ja ihmisarvon, taloudellisen turvallisuuden ja yhtäläisten mahdollisuuksien ehdoilla.

Kysymys on siitä, miten yhteiskuntasopimusta uudistetaan yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden ja kestäväen rauhan perustaksi. Tähän liittyy hyvinvointi, yhtäläiset mahdollisuudet ja oikeudenmukainen siirtymä. ILO:n työssä on institutionaaliset keinot uudistaa yhteiskuntasopimus työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun avulla kolminkertaisesti, mikä on yhteiskuntasopimuksen uudistamisen ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistämisen edellytys. Tätä tarkoitusta varten ILO on perustettu. Toiseksi merkittävä mahdollisuus tähän on YK:n sosiaalisessa huippukokouksessa 2025. Pääjohtaja toivoo raporttinsa herättävän keskustelua siitä, mitkä ovat ensisijaiset tavoitteet ja miten yhteiskuntasopimus saatetaan uusia sosiaaliseen huippukokoukseen.

Pääjohtajan raportin keskeinen sisältö

Pääjohtajan raportin 1 luku käsittelee yhteiskuntasopimuksen globaalia tärkeyttä. Legitimiteetti hallita johdetaan usein yhteiskuntasopimuksesta. Haastavina aikoina näihin sopimuksiin voi sisältyä valtio, joka toimii viimesijaisena vakuutuksenantajana esimerkiksi pandemian tai luonnonkatastrofin aikana edistään sosiaalista yhteenkuuluvuutta, taloudellista selviytymiskykyä ja poliittista vakautta. Oikeutuksen ja tuen ylläpitämiseksi yhteiskuntasopimuksia on päivitettävä säännöllisesti, jotta ne vastaisivat muuttuvaa kontekstia. Tällainen sitoumus edellyttää näiden sopimusten perustana olevien politiikkojen ja instituutioiden uudelleenkalibroitua. Se voi myös sisältää kollektiivisen uudelleentarkastelun meidän roolestamme ja vastaisista sekä vaadittavista tehtävistä ennennäkemättömien muutosten aikana. Sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja ihmisarvoinen työ (sen saatavuus ja siihen pääsy) ovat keskeisiä tehokkaan ja kestäväen yhteiskuntasopimuksen rakentamisessa kansallisella ja globaalilla tasolla.

Luku 2 käsittelee yhteiskuntasopimuksen haasteita. Ilmastonmuutoksen, rakenteellisen eriarvoisuuden, demografisten ja teknologisten muutosten sekä vähentyneen kansalaistilan vaikutukset ovat merkittävästi vaarantaneet yhteisiä pyrkimyksiä edistää sosiaalista kehitystä. Lisäksi julkisen avoimuuden puutteet, vastuullisuus ja reagointikyky rahoitus- ja terveystilanteissa ovat heikentäneet luottamusta julkisiin instituutioihin. Liialliset tuloterot ja eriarvoisuus maiden sisällä ja niiden välillä sekä sosiaalinen syrjäytyminen uhkaa yhteiskunnallista vakautta. Särkyneet odotukset ja luottamuksen puute edistävät poliittista polarisaatiota, kompromissien tekeminen, konsensus ja luova ongelmanratkaisu näyttävät mahdottomilta. Kyvyttömyys rakentaa siltoja vaikeuttaa toimimista.

3 luku käsittelee yhteiskuntasopimusta: Sopeutuminen vai uudelleen keksiminen? ILO on jo 100 vuoden ajan käyttänyt yhteiskuntasopimuksen perusteita – sosiaalista vuoropuhelua, työntekijöiden oikeuksia ja vastuuvollisuutta, jotka peilaavat YK:n demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion pohjalle – rakentanut vertaansa vailla olevan normatiivisen järjestelmän haasteisiin vastaamiseksi jokaisella vuosikymmenellä ja aikakaudella. Järjestelmää ei tarvitse keksiä uudelleen. ILO:n periaate, jonka mukaan työ ei ole kauppatavaraa, on edelleen yhtä ajankohtainen kuin aikaisemminkin. Kolmi-kantainen järjestelmä ja yhteiskunnallinen vuoropuhelu ovat tehokkaimpia ja legitii-meimpiä työkaluja yleismaailmallisten vähimmäisnormien ja -politiikan laatimiseksi in-himillisten työolojen edistämiseksi. Solidaarisuuden tarvetta korostetaan, mikä on avain luottamuksen rakentamiseksi. Onnistuminen edellyttää kaikkien sidosryhmien osallistumista. Jotta sopeutuminen olisi tehokasta, kollektiivisen toiminnan on oltava määrätietoisesti koordinoitua paikallisella, kansallisella ja globaalilla tasolla.

Mitkä ovat uudistetun yhteiskuntasopimuksen osatekijöitä?

- Yhteiskuntasopimuksen on perustuttava ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, mukaan lukien työelämän peruseriaatteet ja -oikeudet. Tarvitaan kokonaisvaltaista ja elvyttä-vää lähestymistapaa näiden asioiden kunnioittamiseksi, edistämiseksi ja toteutta-miseksi. Turvallisen ja terveellisen työnteon sisällyttäminen vuonna 2022 ILO:n perus-periaatteiden ja -oikeuksien puitteisiin on osoitus kolmikantaisesta sitoutumisesta näi-den perusoikeuksien toteuttamiseen.

- Yhteiskuntasopimus on riippuvainen osallistavasta ja tehokkaasta hallinnosta.

Maailmanlaajuinen edistys lapsityövoiman, ml. vaarallisen lapsityön, torjunnassa on pysähtynyt vuodesta 2016 vaarantaen peräkkäisten sukupolvien mahdollisuudet päästä pois köyhyydestä. Pakkotyössä on enemmän ihmisiä ja se tuottaa enemmän laittomia voittoja kuin aiemmin on tunnustettu. On arvioitu, että yksityisellä sektorilla toimivat pakkotyöhön syylistyneet saavat tuottoa 236 miljardia dollaria vuodessa - mikä merkitsee 37 prosentin lisäystä viime vuosikymmeneen.

- Yhteiskuntasopimuksen on sisäistettävä ympäristöulottuvuus ja oikeudenmukainen siirtymä.

Vuoden 2023 YK:n ilmastomuutoskonferenssissa Pariisin sopimuksen osapuolet hy-väksyivät oikeudenmukaisia siirtymäväyliä koskevan työohjelman, jossa vaadittiin en-simmäistä kertaa oikeudenmukaista työvoiman siirtymistä ja ihmisarvoisen työn ja laa-dun luomista kansallisesti määriteltujen kehitysprioriteettien mukaisesti tunnustaen so-siaalisten vuoropuhelun, sosiaalisen suojelun ja työntekijöiden oikeudet.

- Yhteiskuntasopimuksen on varmistettava riittävä työsuojelu.
- Yhteiskuntasopimuksen on tuotettava oikeudenmukainen osuus edistyksestä, varmistettava riittävä työsuojelu ja edistettävä demokratiaa työssä.
- Yhteiskunnallisella sopimuksella on varmistettava keskeisten palvelujen saa-tavuus ja tarjonta sekä sosiaalisen suojelun yleinen saatavuus.
- Yhteiskuntasopimuksen on perustuttava normeihin, jotka reagoivat muuttu-vaan työmaailmaan.

Uudistuksen on elvytettävä ja määriteltävä uudelleen ne politiikat ja strategiat, jotka luovat täyttä, tuottavaa ja vapaasti valittua työtä. Työllisyyspolitiikkaa koskeva yleisso-pimus, 1964 (nro 122) ilmentää ihmisen oikeutta työhön vaatimalla täyden, tuotteliaan ja vapaasti valitun työn edistämistä. Sopimus on saanut 25 uutta ratifiointia vuoden 2000 jälkeen, vaikka se on yksi prioriteettisopimus.

Väsymys, resurssien puute tai politiikan yhdentämiseen ja koordinointiin liittyvät kysymykset viittaavat siihen, että yhteiskuntasopimuksessamme on aukko täytettävänä. Yhteiskuntasopimusta uudistettaessa on tarkasteltava työllisyyttä tuoreeltaan ja ehkä laajemminkin.

Politiikka ja sen yhteiskunnalliset tavoitteet. Tarvitaanko uusia taloudellisia puitteita? Miten voidaan varmistaa työllisyyttä edistävä makrotalouspolitiikka? Kestävät yritykset edellyttävät myös mahdollistavaa ympäristöä, joka täyttää tehtävänsä talouskasvun ja ihmisarvoisten työpaikkojen luomisen edistäjänä. Talouden ja tuottavuuden kasvu, liiketoiminnan dynaamisuus, investoinnit teknologiaan ja innovaatioihin sekä yritysten kilpailukyky edistävät työllisyyspolitiikan sosiaalisia tavoitteita. Lisäksi on huolehdittava työmarkkinaosapuolten vuoropuhelusta ja politiikoista, joilla varmistetaan ihmisarvoinen työ ja oikeudenmukainen siirtymä.

Standardien asettajana kansainvälisten työnormien pitäminen selkeinä, vakaina ja ajan tasalla on elintärkeää oikeusvaltioperiaatteen kannalta ja pysyvä vakuutus kaikille olla samanarvoisia lain edessä ympäristössä, jossa taloudellinen valta ei ole tasapuolisesti kaikkien saatavilla.

Raportin loppusuositukset

Lopuksi raportissa hahmotetaan sosiaalisen sopimuksen ulottuvuudet. Pääjohtajan raportin mukaan sosiaalisen oikeudenmukaisuuden neljä toisiinsa liittyvää ja toisistaan riippuvaista ulottuvuutta luonnehtivat yhteiskuntien hallintotapoja ja implisiittisten yhteiskuntasopimusten muotoa. Uudistuksen pilarit ovat:

- yleismaailmalliset ihmisoikeudet ja kyvykkyydet;
- yhtäläiset mahdollisuudet;
- oikeudenmukainen jakautuminen; ja
- oikeudenmukaiset siirtymät.

Pääjohtajan mukaan yhteiskuntasopimus on uudistettava näiden ulottuvuuksien pohjalta ja sosiaalisen vuoropuhelun avulla. Tarvitaan ihmiskeskeinen lähestymistapa työelämän transformatiivisiin muutoksiin, joita ohjaavat teknologiset innovaatiot, väestörakenteen muutokset sekä ympäristö- ja ilmastomuutos. Uudistettu ja demokraattinen monenvälisyys voidaan saavuttaa juuri ILO:n ponnistuksilla, jotka ovat esimerkkinä maailmanlaajuisesta vuoropuhelusta.

Raportin lopussa korostetaan uudistamisen välttämättömyyttä. Kriisit ja muutosvoimat (teknologia, väestörakenne, ympäristö) edellyttävät sosiaalisen sopimuksen uudistamista, jotta voidaan turvata kestävä rauha ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Kolme keskeistä osatekijää ovat 1) vastuullisuus, 2) sopeutuminen, reagoitokyky ja osallisuus sekä 3) tavoitteiden laajentaminen. Hallituksien, työnantajien ja työntekijöiden tulee sitoutua yhteisiin velvoitteisiin, avoimuuteen ja oikeuden saatavuuteen. Sääntelyaukkoja tulee korjata ja varmistaa työntekijöiden suojelu, kuten vähimmäispalkat ja työaika-suojelu sekä huomioida haavoittuvat ryhmät (siirtotyöläiset, epäviralliset työntekijät jne.). Lisäksi tulee yhteensovittaa sosiaaliset, taloudelliset ja rahoituspolitiikat ja käsitellä verouudistuksia, velkajärjestelyjä ja sosiaalisten tavoitteiden rahoitusta.

Uudistaminen perustuu kolmikantavuoropuheluun (hallitukset, työnantajat, työntekijät). Tarvitaan investointia ihmisiin. Painopiste oikeuksissa, kyvykkyyksissä, työllistymismahdollisuuksissa ja turvassa tulonmenetyksiä ja vanhuutta vastaan. Kansainvälisen rahoitusjärjestelmän tulisi uudistua, jotta maat voivat investoida sosiaalipolitiikkaan velanhoidon sijaan. Sosiaalisen kehityksen toinen huippukokous (2025) on ratkaiseva hetki. ILO:n rooli tärkeä. ILO:n työryhmä (Working Party on the New Social

Contract for Our Common Agenda) tuo esille mahdollisuuden priorisoida ja tarjota kolmikantaista panosta työelämän toimijoilta toiselle sosiaaliselle huippukokoukselle. Nämä painopisteet ja tiekartta lopputuloksena ilmentävät erilaisia intressejä. Kolmikantaisuus ja sosiaalinen vuoropuhelu on säilytettävä ihmiskeskeisen lähestymistavan perustana.

Vuonna 1995 ensimmäisessä sosiaalisen kehityksen huippukokouksessa maailmanlaajuinen yhteisö otti pienen askeleen eteenpäin. Nykyään meillä on ILO:n julistus työelämän perusperiaatteista ja -oikeuksista (1998) muutettuna vuonna 2022. Kaikilla ILO:n jäsenmailla on jäsenyytensä nojalla velvollisuus kunnioittaa, edistää ja toteuttaa työelämän perusperiaatteita ja -oikeuksia. Nyt on aika pohtia seuraavia sosiaalisia ja ympäristöön liittyviä peruskiviä uudistaessamme yhteiskuntasopimusta.